

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR PRO OBDOBÍ 2014–2020

Návrh 9. 12. 2011

2. NÁVRHOVÁ ČÁST

2.1 DLOUHODOBÁ VIZE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR

Strategie regionálního rozvoje ČR je koncepčním dokumentem, který vedle svých širších aspektů formuluje regionální politiku ČR a dává implikace pro ostatní rozvojové politiky na období 2014–2020. Pro dosažení žádoucích efektů je nezbytné zvažovat rozvojové činnosti v delším časovém horizontu. Představa o dlouhodobém směřování rozvoje je zformulována ve vizi regionálního rozvoje ČR.

Česká republika chce být v dlouhodobém horizontu

- ❖ **zemí konkurenceschopnou, využívající vzdělávací, výzkumnou a inovační infrastrukturu pro rozvoj znalostní ekonomiky;**
- ❖ **zemí využívající svoji geografickou polohu k prohloubení vazeb a spolupráce ve středoevropském prostoru;**
- ❖ **zemí rozvíjející udržitelným způsobem specifika jednotlivých regionů a podporující jejich vnitřní sociální soudržnost**
- ❖ **zemí s funkčními vazbami mezi venkovem a městy, chránící a vhodně využívající přírodní a kulturní potenciál.**

Dlouhodobá vize regionálního rozvoje ČR zahrnuje období realizace dvou až tří střednědobých strategií regionálního rozvoje. Jednotlivé strategie budou směřovat dílčím způsobem k dosažení vize, resp. tuto vizi budou revidovat dle aktuálního vývoje. V delším časovém období jsou krátkodobé a střednědobé rozvojové výkyvy zhlazeny a je pravděpodobný pozitivní vývoj, byť asi nepřilíš intenzivní. Dlouhodobé akcenty jsou proto směřovány na rozvoj národní a regionální konkurenceschopnosti (vědeckotechnická, mzdově nákladová, správní, kulturní a přírodní) a rozvoj dynamické územní vyváženosti (infrastrukturní a dopravní, sociálně ekonomické, demografické, sídelní, ekologické). Současně s tím je nezbytné reflektovat obecné sociální tendence (stárnutí obyvatel, změny v chování společnosti) a globální výzvy (ekonomické i přírodní).

2.2 CÍLE A PRIORITY REGIONÁLNÍ POLITIKY ČR NA OBDOBÍ 2014–2020

Východiska regionální politiky ČR na období 2014–2010

Regionální politika ČR je významnou průřezovou koordinační státní politikou. Staví na vazbách s ostatními podpůrnými státními politikami a usiluje o zohlednění regionální dimenze v rámci sektorových politik. Je pojmána v kontextu ostatních rozvojových politik a s nimi spojených koncepčních rozvojových dokumentů. Zásadní jsou vazby s regionální (kohezní) politikou Evropské unie a také s regionálními politikami krajských samospráv.

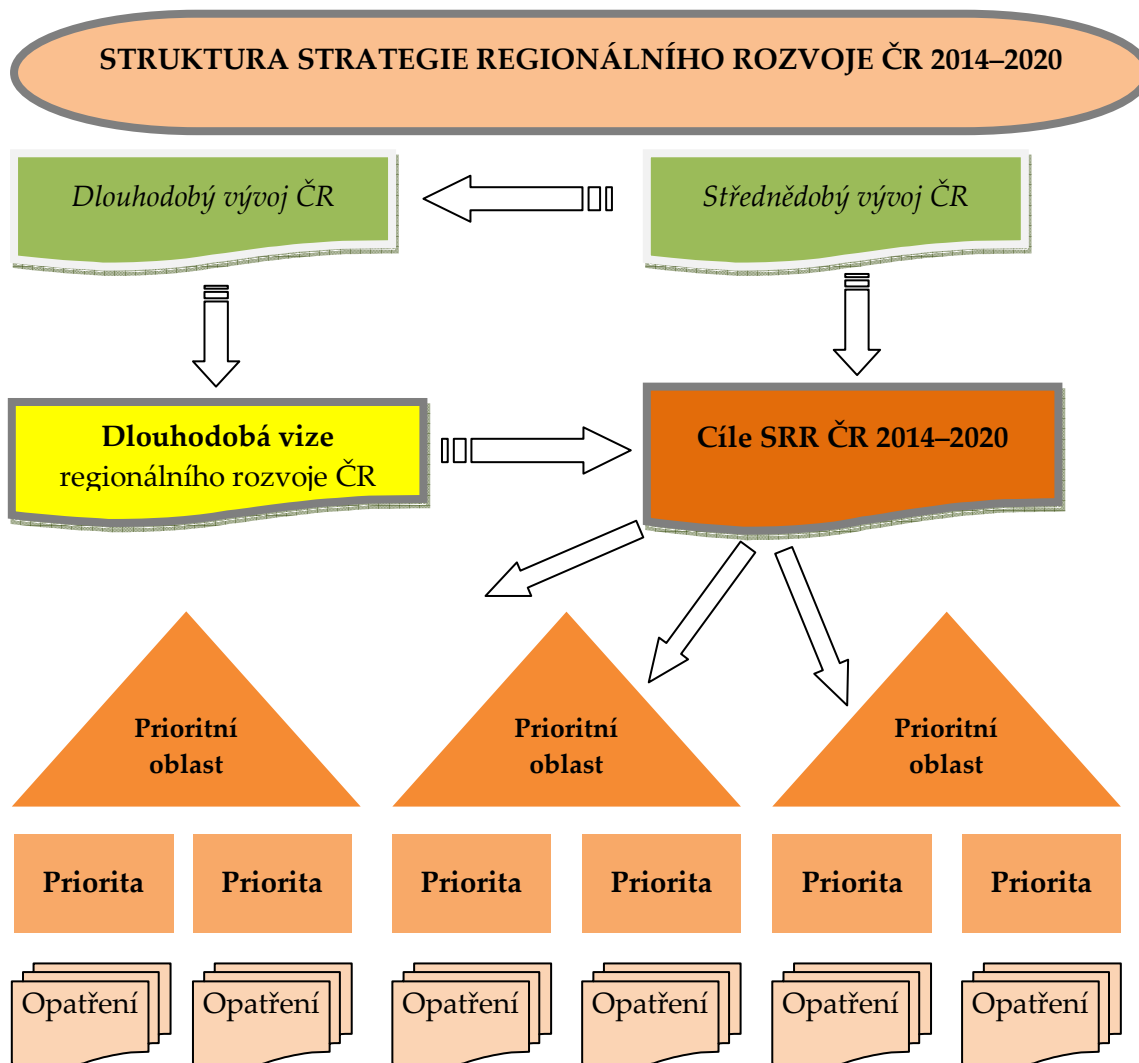
Zásadním materiálem pro koncipování regionální politiky ČR na období 2014–2020 je *Souhrnný návrh zaměření budoucí kohezní politiky EU po roce 2013 v podmínkách České republiky, obsahující i návrh rozvojových priorit pro čerpání fondů EU po roce 2013*. Souvisejícími vstupy jsou dokumenty kohezní politiky EU. Ve vztahu k základním národním koncepčním dokumentům jsou regionální politika a strategie regionálního rozvoje jako její syntetický programový dokument na prvním místě v interakci se *Strategickým rámcem udržitelného rozvoje a s Národním plánem reform*. Při řešení regionální konkurenceschopnosti vychází zejména ze *Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012 až 2020* a z navazujícího mechanismu implementace. Obdobně jsou v SRR při konkretizaci priorit a opatření reflektovány i ostatní platné rozvojové dokumenty. SRR se návazně zabývá jejich regionálním průmětem a jejich předpokládanými regionálními dopady, a to zejména z hlediska:

- vnitřní diferenciací typů/úloh regionů a jejich součástí v závislosti na konkurenceschopném rozvojovém potenciálu,
- rozdílné dynamiky socio-ekonomického rozvoje regionů a jejich územních celků,
- prevence vzniku disparit v důsledku ekonomického a sociálního působení na území,
- vlivu na životní prostředí a udržitelný rozvoj,
- požadavků na zabezpečování služeb v oblasti dopravy, technické infrastruktury a dalších veřejných služeb včetně školství, zdravotnictví a sociální péče,
- role regionálních aktérů, zejména správních úřadů.

Vzhledem k tomu, že dokument SRR 2014+ kopíruje nové programovací období EU, tj. 2014-2020, jeho zacílení reflektuje cíle kohezní politiky EU. V současné době nastavila ČR v rámci přípravy budoucího programového období dva strategické cíle: (1) *ČR dobré místo k životu* a (2) *ČR atraktivní místo pro investování a podnikání*.

SRR zohledňuje i fakt, že státní programy regionálního rozvoje budou pravděpodobně pracovat se značně omezenými finančními zdroji a hlavní zdroje určené pro „regionální rozvoj“ budou prostředky ze strukturálních fondů.

Dlouhodobá vize regionálního rozvoje pro období po roce 2014 promítnutá do Strategie regionálního rozvoje 2014+, je do určité míry motorem pro nastavení regionálních strategií a zacílení nových činností stejně tak jako pro možnost „přesměrování“ současných.

Pro formulaci cílů SRR (i dílčích cílů v rámci jednotlivých priorit) jsou zohledněny předpokládané vývojové trendy zachycené v analytické části. Přestože v dlouhodobém časovém horizontu lze očekávat hospodářský růst EU, minimálně nejbližší léta budou ve znamení rozpočtových úspor a spíše ekonomické stagnace. Regionální politika je proto postavena před náročný úkol podpořit regionální konkurenceschopnost a současně se vypořádat se selektivními dopady hospodářského vývoje a hrozbou prohlubování regionálních disparit a narušením územní soudržnosti.

Je nutné počítat s omezenými národními zdroji a s konkrétněji zacílenými zdroji kohezní politiky EU, což ve zvýšené míře posouvá důraz na optimalizační procesy a na podporu synergie působících integrovaných přístupů.

Na významu nabývají otázky vztahu mezi národní a regionální konkurenceschopností, reálných šancí využít specifické místní potenciály, využívání potenciálu rozvojových pólů a os¹, vazby a vztahy mezi městy navzájem (síťování) a mezi městy a venkovem, environmentální udržitelnost, prevence a řešení sociálních problémů a v neposlední řadě celkové fungování institucionálního prostředí (zejména veřejné správy) v ČR.

Projevuje se tlak na zvýšení pracovní mobility spojenou s intenzivnějším využíváním disponibilních pracovních příležitostí (s možnou značnou variabilitou v čase a místě), což bude v podmínkách regionů vyžadovat vytvoření podmínek pro dopravní obslužnost území, rychlejší změny funkcí sídel (včetně bytové politiky), prevenci sociální exkluze a flexibilní správní management řízení.

Sílí potřeba dořešení způsobu zajišťování veřejných služeb ve vztahu k rozdělení kompetencí mezi státní správou, krajskou samosprávou a obecní samosprávou a s ohledem na finanční toky v rámci veřejné správy.

Vedle procesů úzce souvisejících s ekonomickým vývojem je třeba reagovat na další, na hospodářském cyklu relativně nezávislé, negativní „regionální“ faktory, jako jsou zejména stárnutí obyvatelstva a mimořádné události (zejména přírodní katastrofy).

Cíle regionální politiky ČR na období 2014–2020

Cíle regionální politiky ČR na období 2014–2020 odráží základní funkce regionální politiky a vychází z výše uvedených procesů a akcentů. Jsou formulovány s ohledem na dlouhodobou vizi regionálního rozvoje a také ve vazbě na „Souhrnný návrh zaměření budoucí kohezní politiky EU po roce 2013 v podmínkách České republiky“, obsahující i návrh rozvojových priorit pro čerpání fondů EU po roce 2013.

CELKOVÝ CÍL:

Zajistit vyvážený rozvoj území České republiky, přispět ke snižování regionálních rozdílů a umožnit využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti a územního rozvoje regionů se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí.

Celkový cíl, který souzní s cílem národní rozvojové priority „Integrovaný rozvoj území“) je rozveden ve čtyřech základních cílech regionální politiky korespondujících s prioritními oblastmi SRR.

¹ Difuzní efekty rozvojových pólů jsou zatím omezené a závislé na přirozených vazbách daného prostoru. Rozvojové osy nevykazují odpovídající ekonomický rozvoj a působí spíše jen jako prostorové koridory spojují jednotlivé póly.

ZÁKLADNÍ CÍLE:

- ❖ Cíl 1: Podpořit zvyšování konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů (růstový cíl)
- ❖ Cíl 2: Zmírnit prohlubování regionálních disparit (disparitní cíl)
- ❖ Cíl 3: Posílit udržitelnost rozvoje (preventivní cíl)
- ❖ Cíl 4: Rozvinout institucionální rámec pro rozvoj regionů (institucionální cíl).

Růstový cíl je v souladu s celkovým úsilím o zvýšení konkurenceschopnosti ČR jako celku. V jeho rámci je ve vztahu k podpoře územní vyváženosti kladen akcent na zlepšení podmínek pro využití ekonomického potenciálu jednotlivých území. Ekonomický rozvoj má tendenci ke koncentraci. Disparitní cíl proto zdůrazňuje aktivní reakci na prohlubující se disparity a krizové situace v nejvíce postižených regionech. Dynamický ekonomický rozvoj s sebou přináší řadu potenciálních konfliktů s udržitelným rozvojem a negativní dopady na životní prostředí. Udržitelnost rozvoje je akcentována v preventivním cíli. Institucionální cíl je průřezový a jeho stabilní naplňování je důležité ve vztahu k plnění předchozích tří cílů.

Priority regionální politiky ČR na období 2014–2020

Prioritní oblast Regionální konkurenceschopnost

- P.1 Rozvoj urbanizovaných oblastí
- P.2 Podpora podnikání, inovací a výzkumu v regionech
- P.3 Podpora fungování regionálních trhů práce v návaznosti na potřeby ekonomiky
- P.4 Rozvoj dopravní dostupnosti
- P.5 Podpora rozvoje cestovního ruchu

Prioritní oblast Územní soudržnost

- P.6 Podpora komplexních přístupů při řešení rozvoje problémových území
- P.7 Podpora dostupnosti veřejných služeb na regionální a místní úrovni
- P.8 Integrace sociálně vyloučených a ohrožených skupin obyvatelstva na místní a regionální úrovni

Prioritní oblast Environmentální udržitelnost

- P.9 Obnova a zlepšování kvality území s poškozeným životním prostředím
- P.10 Preventivní opatření proti přírodním a antropogenním rizikům v ohrožených územích

P.11 Ochrana přírodních zdrojů, přírody a krajiny a využívání přírodního a krajinného potenciálu

Prioritní oblast Veřejná správa a spolupráce

P.12 Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů

P.13 Podpora koncepčního rozvoje a spolupráce na regionální a místní úrovni

2.3 SPECIFIKACE PRIORIT REGIONÁLNÍ POLITIKY ČR NA OBDOBÍ 2014–2020

Po rámcovém odsouhlasení priorit a opatření bude u každého opatření vhodným způsobem zformulován formou volného komentáře způsob realizace opatření – případné vysvětlení opatření, užití nástroje, kdo zodpovídá za realizaci, kdo se bude podílet, odkazy na opatření (např. bude realizováno subjektem XY v rámci koncepce XY), čím by bylo vhodné začít apod.

U opatření bude také rozvedeno, zda je mohou efektivně ovlivnit regionální aktéři (a zejména dotčené správní úřady), nebo zda bude zapotřebí k jejich dosažení vymezit konkrétní požadavky vůči odvětvím/sektorům/či jiným subjektům (např. přeshraniční, nadnárodní spolupráce apod.), po stránce

- průmětu do odvětvových/oborových koncepcí,
- prosazení specifických prvků v legislativních úpravách,
- získání finančních zdrojů pro řešení regionálního rozvoje
- prohloubení územní koordinace (začlenění regionálních aktérů do přípravných stadií a aplikačních procesů včetně zpětného vyhodnocování)

Na úrovni opatření logicky dochází k jistým věcným překryvům, kdy jsou v rámci více tematických priorit zdůrazněny systémovější aspekty tématu a v rámci prostorově vymezených priorit (rozvoj urbanizovaných oblastí, rozvoj problémových území) zdůrazněny specifické aspekty tématu. Celkově větší důraz je kladen na pohled regionální.

Prioritní oblast Regionální konkurenceschopnost

P.1 Rozvoj urbanizovaných oblastí²

Cíl: Vytvořit z městských oblastí dynamické rozvojové póly s odpovídající infrastrukturou pro lokalizaci ekonomických činností založených na inovacích, znalostech a výzkumu a vývoji a posílit jejich difuzní efekty.

Zdůvodnění: Striktní ohraničení města se dnes, v současné vysoce mobilní společnosti nejeví jako vhodné. Dekoncentrace obyvatelstva, ekonomických činností z města vedlo k plné integraci venkovského zázemí do těchto městských systémů. Dalším následkem tohoto vývoje je významný nárůst dopravy v městských systémech a růst poptávky po bydlení ve venkovském zázemí města. To vše klade vysoké nároky na technickou i sociální infrastrukturu.

Při realizaci priority je nutné klást zvýšení důraz na integrované přístupy a podpořit synergické efekty.

Opatření:

- Posílení spolupráce při plánování na úrovni funkčních městských regionů
- Posílení a sladění ekonomických vazeb měst a jejich zázemí
- Zajištění optimální dopravní obslužnosti území ve vazbě na centra dojížděky a vyjížděky (dobudování integrovaných dopravních systémů veřejné dopravy, zajištění infrastruktury pro dopravu v klidu)
- Podpora revitalizace upadajících částí měst
- Podpora městského marketingu
- Doplnění chybějící infrastruktury v zázemí měst (sociální – školy, školky, kulturní domy, sociální a startovací byty, pobytové služby pro seniory; technická – silnice, obchvaty, cyklostezky, rozšíření kanalizace a ČOV)
- Podpora dostupnosti nájemního bydlení³ a posílení kompetencí obcí v oblasti bydlení

P.2 Podpora podnikání, inovací a výzkumu v regionech

Cíl: Zvýšení podnikatelské aktivity, inovativnosti firem a míry implementace výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské sféry.

² Za hlavní urbanizované oblasti jsou v kontextu SRR považovány rozvojové oblasti vymezené Politikou územního rozvoje ČR schválenou vládou v roce 2009. Za ostatní, méně významné, urbanizované oblasti jsou navrhována města od rozmezí 20 – 30 tis. obyvatel a obce v jejich zázemí (velikost ostatních urbanizovaných oblastí je otázkou další diskuze).

³ Podpora bydlení s cílem zvýšení rezidenční mobility (např. byty pro vědce ve vazbě na výzkumná zařízení).

Zdůvodnění: ČR je součástí globální ekonomiky a vzhledem k velké ekonomické konkurenci na této úrovni rostou nároky na kvalitu produkce. V současné době rozhoduje o ekonomické úspěšnosti regionů schopnost firem zavádět inovativní postupy do výroby a implementovat výsledky výzkumu a vývoje.

Realizace priority je klíčová pro současný i budoucí ekonomický růst. Musí dojít k většímu důrazu na vazby na opatření posilující sociální soudržnost.

Opatření:

- Vytváření podmínek pro vstup domácích i zahraničních investorů a vznik nových podniků ve vazbě na potřeby regionů, resp. pro rozvoj stávajících investic
- Zlepšování podmínek pro vznik a rozvoj inovačních aktivit (motivace podnikatelů k investicím do výzkumu a vývoje)
- Podpora spolupráce mezi podnikateli a VaV sektorem a vytváření partnerství na místní a regionální úrovni mezi podniky, veřejnou správou a výzkumnými (vzdělávacími) institucemi
- Posílení internacionalizace a mobility pracovníků VaV, zejm. mladých talentovaných vědců a výzkumných pracovníků (center excellence)
- Podporovat využití ICT v oblasti inovací a šíření dobré praxe, dostupnosti výstupů výzkumu a vývoje
- Zajištění územní dostupnosti služeb pro komercializaci, internacionalizaci, transfer technologií a patentovou ochranu a jiných poradenských služeb
- Dobudování a modernizace potřebné technické infrastruktury (např. energetické sítě, přenosové sítě a telekomunikační sítě, širokopásmový internet)

P.3 Podpora fungování regionálních trhů práce v návaznosti na potřeby ekonomiky

Cíl: Snížit nesoulad mezi regionální nabídkou a poptávkou v oblasti trhu práce na regionální úrovni, zvýšit zaměstnatelnost, adaptabilitu a flexibilitu pracovní síly.

Zdůvodnění: Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce je dlouhodobě se prohlubujícím problémem, který ovlivňuje celkový vývoj na trhu práce (dlouhodobá nezaměstnanost, počet rekvalifikací apod.). Dlouhodobým problémem je nízká regionální mobilita pracovní síly v důsledku nedostatečně rozvinuté dopravní infrastruktury (dojíždka do práce) a nedostatečně fungujícího trhu v oblasti bydlení a nízká účast na systému celoživotního učení. S cílem zvýšení zaměstnanosti je nezbytné zvýšit dostupnost služeb a flexibilních forem zaměstnání a pracovních podmínek umožňující soulad rodinného života a péče a zaměstnání.

Priorita může předcházet kumulaci sociálních problémů a sociálně-patologických jevů spojených se ztrátou zaměstnání.

Opatření:

- Podpora zapojení zaměstnavatelů do odborné přípravy v oblasti odborného vzdělávání, kde lze předpokládat vazby na konkrétní segmenty místních trhů práce
- Podpora adaptability zaměstnanců a snížení předčasných odchodů z trhu práce
- Podpora zlepšení dostupnosti služeb a flexibilních forem zaměstnání umožňujících soulad zaměstnání a péče o děti a osoby se sníženou soběstačností (zdravotně postižené osoby, seniory) a postupný odchod z trhu práce
- Posílení regionální dimenze aktivní politiky zaměstnanosti
- Zvýšení kvality vzdělávání a jeho internacionalizace
- Optimalizace oborové struktury (středních i vysokých) škol ve vazbě na potřeby trhu práce
- Podpora dalšího vzdělávání a celoživotního učení
- Podpora mobility pracovních sil

P.4 Rozvoj dopravní dostupnosti

Cíl: Dobudovat nebo zmodernizovat dopravní stavby (mimo stavby řešené v P. 1), jejichž absence nejvýrazněji limituje rozvoj jednotlivých regionů v kontextu celé ČR, dokončit optimalizaci systémů veřejné dopravy s ohledem na regionální konkurenceschopnost, územní soudržnost a regionální obslužnost.

Zdůvodnění: Dobré dopravní napojení na ekonomická centra a jejich dostatečná dopravní obslužnost jsou stále nutné pro rozvoj podnikání, flexibilitu pracovní síly i pro další rozvoj znalostní ekonomiky v daném území.

Opatření:

- Podpora dostupnosti a napojení všech regionů (krajů) na nadregionální dopravní síť (např. síť TEN-T)
- Modernizace páteří regionální a místní dopravní infrastruktury
- Podpora rozvoje regionálních letišť
- Zajištění optimální dopravní obslužnosti území ve vazbě na hlavní centra dojížděky a vyjížděky (dobudování a rozvoj integrovaných dopravních systémů veřejné dopravy).
- Podpora budování uzlů integrované dopravy v oblastech vzájemného křížení jednotlivých typů dopravy (multimodální terminály a veřejná logistická centra).

- Podpora odstraňování negativních dopadů dopravy na životní prostředí (zklidňování průtahů, podpora bezmotorové dopravy, rozvoj infrastruktury pro dopravu v klidu, ekologicky šetrné dopravní prostředky...)

P.5 Podpora rozvoje cestovního ruchu

Cíl: Zvýšit ekonomické efekty z cestovního ruchu (zvýšit návštěvnost v jednotlivých krajích, posílit návštěvnost i mimo hlavní sezóny, zefektivnit využití ubytovacích kapacit, zlepšit kvalitu turistické infrastruktury, prodloužit délku pobytu...).

Zdůvodnění: Česká republika má pro rozvoj cestovního ruchu nezanedbatelný potenciál, který ale není ve většině regionů mimo Prahu dostatečně využit. Cestovní ruch může představovat pro regiony (včetně těch periferních) významné ekonomické oživení. K tomu je ale potřeba rozšiřovat a zkvalitňovat turistickou infrastrukturu včetně adekvátního marketingu daných území nebo jednoznačně vymezit kompetence a procesy, které probíhají na jednotlivých územních úrovních mezi aktéry cestovního ruchu.

Opatření:

- Legislativní úpravy kompetencí a financování aktivit cestovního ruchu na jednotlivých územních úrovních ČR
- Rozvoj organizačních a koordinačních struktur a systému spolupráce mezi relevantními aktéry cestovního ruchu
- Podpora zkvalitňování a rozvoj infrastruktury a služeb cestovního ruchu v turistických regionech a oblastech
- Cílená marketingová podpora území a zvýšení kvality a efektivity prodeje produktů cestovního ruchu

Prioritní oblast Územní soudržnost

P.6 Podpora komplexních přístupů při řešení rozvoje problémových území

Cíl: Zabránit prohlubování problémů v územích s větším množstvím negativních disparit (snížit míru celkové a dlouhodobé nezaměstnanosti, zastavit pokles počtu obyvatel, zvýšit počet pracovních míst).

Zdůvodnění: V ČR je řada regionů, které se dlouhodobě potýkají s problémy vysoké nezaměstnanosti a vylicňování. Situaci se dílčími nástroji a podporami nedaří zvrátit, spíše se zhoršuje. Je proto nezbytný jiný přístup založený na komplexním řešení a na důraznějším postupu a zacílení. Problémová území se mohou skládat jak z městských, tak i z venkovských oblastí. Výše naznačené problémy se váží ke kategoriím tzv. mezilehlého a periferního venkova (problémy příměstského venkova budou řešeny v rámci urbánní problematiky v rámci P.1).

Při realizaci priority musí být kladen zvýšený důraz na provázané přístupy, spolupráci a podporu synergických efektů.

Opatření:

- Vytvoření systému monitoringu a usměrňování regionálních disparit a operativní přizpůsobování nástrojů na snižování disparit
- Zpracování státních a krajských programů regionálního rozvoje pro problémové regiony
- Podpora diverzifikace podnikatelských aktivit ve venkovských oblastech
- Rozvoj multifunkčního zemědělství a podpora jeho mimoprodukčních funkcí
- Podpora lokalizace větších zaměstnavatelů v oblastech s vysokou nezaměstnaností
- Podpora udržení základních veřejných služeb (školství, zdravotnictví...)
- Aktivizace místního obyvatelstva (podpora lokální iniciativy, kultury)
- Optimalizace dopravní obslužnosti v periferiích ČR
- Podpora spolupráce obcí při řešení nadobecních i přeshraničních problémů

P.7 Podpora vyvážené dostupnosti veřejných služeb na regionální a místní úrovni

Cíl: Zlepšit dostupnost a kvalitu veřejných služeb v regionech. Zajistit dostupnost základních veřejných služeb v souladu s místními potřebami a snížit územní nerovnosti v jejich dostupnosti a kvalitě.

Zdůvodnění: Dostupnost veřejných služeb ovlivňuje migrační chování obyvatel a celkový populační vývoj. Je důležitá pro kvalitu života. Je nutné pracovat na optimalizaci sítě veřejných služeb s ohledem na populaci a možnosti dojížděky. Priorita dotváří celkové podmínky pro život obyvatel regionů.

Opatření:

- Zajištění územní dostupnosti základní zdravotní péče (primární, akutní, dlouhodobé), včetně zajištění dostupnosti zdravotnické záchranné služby i v odlehlých částech krajů
- Zajištění adekvátní územní dostupnosti zdravotních a sociálních služeb s ohledem na stárnutí populace
- Snížení nerovností v územní dostupnosti dlouhodobé péče a posílení koordinace služeb na místní úrovni⁴

⁴ Pozn.: Připravuje se zákon o dlouhodobé péči, který má integrovat některé zdravotní a sociální služby.

- Přijmout komplexní opatření podporující aktivní život v přirozeném sociálním prostředí, včetně využití projektu WHO „obec přátelská seniorům“⁵
- Optimalizace kapacit a oborů jednotlivých úrovní školství s ohledem nejen na aktuální stav, ale i budoucí vývoj počtu žáků
- Zvýšení dostupnosti předškolních zařízení (zařízení předškolního vzdělávání)
- Podpora inovativního poskytování veřejných⁶ a neveřejných služeb⁷
- Podpora specifických typů bydlení (pro mladé rodiny, pro seniory, pro vyloučené osoby apod.)
- Podpora aktivit měst a obcí podporujících zdraví, včetně využití nástrojů a metodiky Národní sítě zdravých měst
- Rozvoj a zlepšování využití potenciálu kulturních institucí v regionech.
- Podpora infrastruktury pro volný čas a volnočasových aktivit
- Podpora vzdělávacích a informačních aktivit ke zvýšení kvality života

P.8 Integrace sociálně vyloučených a ohrožených skupin obyvatelstva na místní a regionální úrovni

Cíl: Začlenit co největší počet vyloučených osob do běžného života a do místního prostředí, rozvinout preventivní systém v regionech, vytvořit podmínky pro řešení sociálních problémů na místní úrovni.

Zdůvodnění: Sociální problémy omezují možnosti využívání rozvojového potenciálu, a pokud nejsou řešeny, tak se mohou stát nezvladatelnými. Důležitá je prevence a důsledná integrace různých skupin obyvatel. V regionech s horším ekonomickým vývojem je důležité řešit podporu ekonomicky slabých obyvatel, aby nedocházelo k jejich sociální exkluzi.

Opatření:

- Preventivní, motivační a aktivizační programy pro odstraňování diskriminace a pracovní uplatnění znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce
- Zpracování plánů sociálního začleňování pro všechny vyloučené lokality
- Řešení sociální exkluze a problémů specifických skupin osob (osoby bez přístřeší, závislé na návykových látkách, žijící v sociálně vyloučených komunitách, ohrožené společensky nežádoucími jevy, etnické menšiny a další)

⁵ Viz http://www.who.int/ageing/WHO_age_friendly_cities_cz.pdf.

⁶⁶ Může být využito při řešení zajištění služeb v malých sídlech, kde bude tlak na jejich slučování či rušení – jde o to nabídnout malé formy např. mateřských školek – lesní mateřské školky, rodinné školky atd.

⁷⁷ Např. „one-stop-shop“, kde budou služby poskytovány třeba jen jedním pracovníkem (např. účetní OÚ) ve více oblastech, nejen veřejné, ale i např. poštovní služby, obchod apod.

- Posílení terénních a ambulantních sociálních služeb v sociálně vyloučených lokalitách, včetně informací o možnostech řešení finanční tísně a potřeby bydlení
- Podpora začleňování cizinců do života místních komunit
- Podpora preventivních opatření proti koncentraci sociálně vyloučeného obyvatelstva

Prioritní oblast Environmentální udržitelnost

P.9 Obnova a zlepšování kvality území s poškozeným životním prostředím

Cíl: Snížit počet starých ekologických zátěží včetně brownfields, snížit celkové emisní, imisní a hlukové zatížení regionů, snížit celkové množství odpadů a zvýšit podíl separovaných odpadů a jejich druhotné využití.

Zdůvodnění: Špatný stav životního prostředí v určitých regionech je závažným ohrožením zdraví obyvatel. Část problémů je způsobena ekologickými deficity z minulých desetiletí, výrazně se ovšem na zhoršování podílí neřízený rozvoj ekonomických aktivit. Je nutné systémově řešit dopady lidské činnosti, kdy přínosy a vyvolané náklady a dopady jsou rozděleny nerovnoměrně.

Opatření:

- Pokračování v odstraňování starých ekologických zátěží včetně revitalizace objektů brownfields
- Omezování znečišťování ovzduší s důrazem na snižování emisí v zatížených regionech ze stacionárních zdrojů a z mobilních zdrojů v intravilánech měst
- Omezování negativních vlivů dopravy na obyvatelstvo (hluk, prach – budování stěn, přeložky komunikací atd.)
- Omezování množství vznikajících odpadů, zvyšování podílu separovaných odpadů a podpora jejich druhotného využití

P.10 Preventivní opatření proti přírodním a antropogenním rizikům v ohrožených územích

Cíl: snížit rozlohu území ohrožených povodněmi, vhodnými zásahy omezit riziko vzniku živelních katastrof, zvýšit počet katastrálních území s provedenými pozemkovými úpravami.

Zdůvodnění: v posledních letech se zvyšuje počet případů neočekávaných živelních pohrom, proto je třeba předcházet těmto pohromám a v případě jejich výskytu maximálně omezit jejich negativní dopady. Prevence je v těchto případech z ekonomického hlediska nejvýhodnější.

Opatření:

- Posílení koordinace a plánování u problémů s širším prostorovým kontextem
- Realizace protipovodňových opatření
- Podpora realizace komplexních pozemkových úprav (zvýšená ochrana půdy před erozí, zvyšování retenční schopnosti krajiny)
- Podpora činností ke snížení dopadů živelních katastrof
- Rozvoj systémů monitoringu a včasného varování
- Zkvalitňování integrovaných záchranných systémů

P.11 Ochrana přírodních zdrojů, přírody a krajiny a využívání přírodního a krajinného potenciálu

Cíl: Posílit ochranu území, vyvážit ekonomický rozvoj a jeho dopady na životní prostředí, zlepšit kvalitu vod, posílit úsporné využívání energií.

Zdůvodnění: ekonomický rozvoj má negativní dopady na životní prostředí, proto je třeba tyto dopady minimalizovat, a to především prostřednictvím zvýšené péče o chráněná území, půdy a kvalitu vod i snižováním energetické spotřeby a využíváním obnovitelných zdrojů. Měly by být minimalizovány rozpory mezi ochranou přírody a možnostmi využití přírodního potenciálu ke zlepšení sociálních a ekonomických podmínek života obyvatel v chráněných územích.

Opatření:

- Optimalizace ochrany a péče o evropsky významné lokality a ptačí oblasti a další velkoplošná i maloplošná chráněná území
- Podpora činností ke zlepšení kvality povrchových vod
- Podpora alternativních přístupů budování ČOV a vodovodů (zejména v malých obcích a členitých územích)
- Regulace nepřiměřené suburbanizace ve vztahu k množství záboru půdy
- Optimalizace využívání obnovitelných zdrojů energie
- Rozvoj podnikatelských příležitostí v oblasti „zelené“ ekonomiky
- Podpora energetických úspor
- Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta

Prioritní oblast Veřejná správa a spolupráce

P.12 Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů

Cíl: Zefektivnit činnosti veřejné správy a posílit její odborné kapacity, zlepšit řízení rozvoje, sjednotit a zkvalitnit procesy strategického plánování, dosáhnout většího zohlednění prostorových aspektů v rezortních politikách.

Zdůvodnění: Veřejná správa vytváří svou činností rámec pro fungování všech ostatních subjektů. Je třeba stále přizpůsobování veřejné správy novým výzvám a rozvojovým potřebám. Složitost řízení společenských procesů vyžaduje koordinaci různých rezortů.

Opatření:

- Posílení a koordinace vazeb mezi veřejnými politikami a podpora integrovaných přístupů v rozvoji území
- Rozvíjení informačních a komunikačních technologií v územní veřejné správě (služby e-governmentu pro občany a podniky, e-zdravotnictví, e-justice atd.)
- Zvýšit efektivitu fungování veřejné správy a informovanost veřejnosti a jednotlivých aktérů regionálního rozvoje, včetně provázanosti a prostupnosti informací mezi jednotlivými oblastmi a úrovněmi veřejné správy
- Vzdělávání a motivace pracovníků veřejné správy, posílení manažerského a výkonového systému
- Metodické vedení v oblasti regionálního rozvoje
- Zavedení monitoringu regionálního rozvoje
- Podpora účelného a efektivního čerpání dotací a důsledný monitoring dopadů kohezní politiky EU
- Zkvalitnění komunikace a zapojení odborné a občanské veřejnosti při přípravě koncepčních a legislativních návrhů
- Nastavení hodnocení kvality institucionálního prostředí a veřejné správy v území

P.13 Podpora koncepčního rozvoje a spolupráce na regionální a místní úrovni

Cíl: zvýšit kvalitu a reálné využívání strategických dokumentů zpracovaných na úrovni obcí a regionů, systematizovat (uspořádat) spolupráci obcí a měst a zvýšit efekty spolupráce

Zdůvodnění: Spolupráce je důležitý faktor rozvoje, v praxi jsou v této oblasti rezervy a je třeba systémová podpora procesů spolupráce.

Opatření:

- Posílení a koordinace vazeb mezi městy a venkovem a mezi městy navzájem (síťování)
- Vytváření podmínek pro realizaci rozvoje „zdola“, tedy organizacemi působícími přímo v území – podpora svazků obcí, místních akčních skupin, uplatňování principů Leader
- Vytváření podmínek pro intenzivnější zapojování obyvatel a sdružení do rozvoje jejich území
- Rozvíjení přeshraniční a nadnárodní spolupráce regionů ČR s regiony EU